

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie nowego programu działania UE w dziedzinie społecznej

(2009/C 27/22)

Nowy program działania UE w dziedzinie społecznej.

Dnia 25 października 2007 r. przyszła prezydencja francuska zwróciła się do Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego o opracowanie opinii w sprawie nowego programu działania UE w dziedzinie społecznej.

Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 10 czerwca 2008 r. Sprawozdawcą był Jan OLSSON.

Na 446. sesji plenarnej w dniach 9 i 10 lipca 2008 r. (posiedzenie z 9 lipca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 133 do 2 — 4 osoby wstrzymały się od głosu — przyjął następującą opinię.

W momencie przyjmowania tej opinii, w świetle głosowania nad traktatem lizbońskim 12 czerwca, status oraz przyszłość tego traktatu pozostają do wyjaśnienia. W opinii zawarte są obszernie odniesienia do traktatu lizbońskiego oraz jego wymiaru społecznego i potencjału w obszarze polityki społecznej. Komitet uważa, że argumenty przemawiające za nowym, ambitnym i opartym na uczestnictwie programem działania UE w dziedzinie społecznej nie tracą na znaczeniu i są tym bardziej potrzebne.

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Nowy program działania UE w dziedzinie społecznej jest potrzebny, aby rozwój społeczny UE dotrzymywał kroku zmianom zachodzącym w gospodarce i na rynku. Jest to wskazane w kontekście nowego Traktatu z Lizbony, który wprowadza nowe możliwości, obowiązki i cele, aby ponownie rozpocząć proces budowania „Europy społecznej”, która byłaby w większym stopniu oparta na uczestnictwie i bardziej dynamiczna. Nowy program działania UE w dziedzinie społecznej powinien promować w sposób konkretny i praktyczny cele i dążenia polityki społecznej UE wykraczające daleko poza rok 2010 oraz stanowić wszechstronny plan działań politycznych.

1.2 Dialog społeczny pozostaje jednym z głównych filarów i powinien zostać wzmocniony. W ramach programu działań powinno nastąpić ponowne nawiązanie kontaktu z obywatelami i ze zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim, co umożliwi stosowanie „oddolnych” procedur w zakresie uczestnictwa, w tym dialogu obywatelskiego, a tym samym interakcję z inicjatywami UE.

1.3 Program ten powinien szczególnie odnosić się do takich obszarów polityki jak jakość życia, podstawowe prawa socjalne, nadawanie uprawnień obywatelom, solidarność społeczna, wysoka jakość zatrudnienia i pracy, społeczna przedsiębiorczość, zarządzanie zmianami, promowanie podstawowych standardów społecznych w stosunkach zewnętrznych UE, zwłaszcza w dziedzinie handlu. Należy wykorzystać wszystkie dostępne narzędzia i instrumenty. Zachowując metodę wspólnotową, należy jednak połączyć ją z innymi „nowymi metodami”. Środki finansowe dostępne w obecnym budżecie można skierować na wsparcie programu. Reforma budżetowa po 2013 r. musi koncentrować się na spójności społecznej.

2. Kontekst i wprowadzenie

2.1 Przyszła prezydencja francuska przekazała Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu pomysł nowego programu działania w dziedzinie społecznej.

2.2 Francuski wniosek może zostać uznany za nawiązanie do wcześniejszej opinii w sprawie realiów współczesnego społeczeństwa europejskiego, w której Komitet zaproponował, żeby w celu stworzenia podstawy nowego konsensu w sprawie wyzwań społecznych stojących przed Europą opracować wstępnie nowy „program działania w dziedzinie społecznej”, biorący pod uwagę zarówno realia gospodarcze, jak i oczekiwania społeczne ⁽¹⁾.

2.3 W opinii tej Komitet odniósł się do programu działania UE w dziedzinie społecznej z 1989 r., który stanowił nieodłączny element koncepcji określanej mianem europejskiego modelu społecznego i dowodził realności wymiaru społecznego jednolitego rynku wewnętrznego. Był to trzyletni program działań będących „zasadniczym wsparciem dla inicjatyw Komisji w sferze społecznej”, zawierający 45 jasno określonych środków uznanych za „konieczne dla dokonania postępu, który umożliwi nadanie na szczeblu wspólnotowym konkretnego wyrazu zasadom określonym we Wspólnotowej karcie socjalnych praw podstawowych pracowników” ⁽²⁾. Środki te miały charakter legislacyjny i pozalegisłacyjny i obejmowały działania Wspólnoty w prawie wszystkie dziedziny społecznych w związku z realizacją zapisanych w traktacie celów „poprawy warunków życia i pracy”.

2.4 Wspólnotowy dorobek prawny w dziedzinie społecznej, osiągnięty w wyniku programu działania UE w dziedzinie społecznej z 1989 r., nie nadąża za obecnymi wyzwaniami ekonomiczno-społecznymi związanymi z globalizacją, zmianami klimatu i przemianami demograficznymi. Wyzwania te stały się jeszcze poważniejsze na skutek spowolnienia wzrostu gospodarczego, niepokoju na rynkach finansowych i nadsięgającego kryzysu żywnościowego. Niektóre grupy obywateli europejskich mają nawet poczucie zastoju w europejskiej polityce społecznej w porównaniu z postępowaniem odnotowanym w zakresie polityki rynku wewnętrznego.

⁽¹⁾ Opinia EKES-u z 18 stycznia 2007 r. w sprawie analizy realiów współczesnego społeczeństwa europejskiego, sprawozdawca: Jan OLSSON (Dz.U. C 93 z 27.4.2007), punkt 5.8.

⁽²⁾ Fragment „Charter to the Programme,” Social Europe 1/90, s. 28.

2.5 Ocena warunków społecznych wykazała, że europejskie społeczeństwo dobrobytu, w którym zachodzą szybkie zmiany, stwarza więcej możliwości, ale jednocześnie pojawiają się nowe zagrożenia społeczne. Podczas przeprowadzania oceny podkreślono takie kwestie jak: zróżnicowanie dochodów i równość szans, zmiany na rynku pracy, równość płci i różnice wynagrodzenia ze względu na płeć, ubóstwo wśród dzieci i wykluczenie społeczne, „rozłam między pokoleniami”, zmiany zachodzące w modelu rodziny, dostępność mieszkań i opieki nad dziećmi, sytuacja osób niepełnosprawnych, migracja i integracja.

3. Nowe ramy programu działania UE w dziedzinie społecznej

3.1 Coraz powszechniejsza staje się wśród polityków świadomość tego, że sprostanie wyzwaniom stojącym przed europejskim modelem społeczeństwa wymaga nowego ukierunkowania działań politycznych. Obywatele europejscy oczekują nowych działań politycznych w dziedzinie społecznej, postępowych i zrównoważonych ekonomicznie.

3.2 Traktat reformujący z Lizbony zapewnia nowe możliwości realizacji programu działania UE w dziedzinie społecznej poprzez wprowadzenie nowych celów społecznych⁽³⁾: „pełne zatrudnienie i postęp społeczny, zwalczanie wyłączenia społecznego i dyskryminacji oraz wspieranie sprawiedliwości i ochrony społecznej, równość kobiet i mężczyzn, solidarność między pokoleniami i ochrona praw dziecka”.

3.3 Traktat reformujący zwiększa również odpowiedzialność Unii Europejskiej w zakresie osiągnięcia wymienionych celów społecznych.

3.4 Szanse na zbudowanie bardziej społecznej Europy są w szczególności zapisane w Karcie praw podstawowych, w obligatoryjnym postanowieniu przekrojowej klauzuli społecznej oraz w Protokole w sprawie usług świadczonych w interesie ogólnym. Traktat stwarza także możliwości „wzmocnionej współpracy”, którą państwa członkowskie mogą promować i wykorzystywać w dziedzinie społecznej⁽⁴⁾.

3.5 Traktat potwierdza rolę partnerów społecznych w przyczynianiu się do postępu ekonomiczno-społecznego w Europie. Przepisy traktatu konstytucyjnego dotyczące demokracji uczestniczącej stwarzają także nowe możliwości i dodatkowe instrumenty, jak np. „inicjatywa obywatelska”, angażujące obywateli i ich organizacje w wysiłki na rzecz bardziej społecznej Europy. EKES musi odgrywać aktywną rolę pod tym względem.

3.6 EKES chciałby się także odnieść do deklaracji⁽⁵⁾ dziewięciu rządów, w której podkreślono potrzebę wzmocnienia europejskiego modelu społecznego, ponieważ przyczynił się on do osiągnięcia postępu społecznego i jest w stanie sprostać dzisiejszym wyzwaniom. Deklaracja podkreśla odpowiedzialność instytucji europejskich za nadanie nowego impulsu koncepcji Europy społecznej i wykorzystanie w tym celu wszelkich dostępnych instrumentów, w tym zwłaszcza dialogu społecznego. „UE-27 nie może być wyłącznie strefą wolnego handlu, lecz musi zagwarantować niezbędną równowagę pomiędzy wolnością gospodarczą i prawami socjalnymi, tak aby regulacji

rynku wewnętrznego można było dokonywać także na poziomie socjalnym”. W polityce zewnętrznej Unia powinna propagować wartości stanowiące część jej modelu społecznego, aby zapewnić sprawiedliwą globalizację i godną pracę dla wszystkich.

3.7 Podsumowując, nowy program działania UE w dziedzinie społecznej jest potrzebny, aby rozwój społeczny UE dotrzymał kroku zmianom zachodzącym w gospodarce i na rynku i aby potwierdzić strategię lizbońską oraz wesprzeć jej aspekty społeczne, gospodarcze i środowiskowe i je wspólnie rozwinąć. Jest ponadto wskazane w kontekście nowego Traktatu z Lizbony, aby ponownie rozpocząć proces budowania Europy społecznej, która byłaby w większym stopniu oparta na uczestnictwie i bardziej dynamiczna oraz lepiej dostosowana do potrzeb i oczekiwań obywateli. Program działania UE w dziedzinie społecznej musi być w związku z tym w pełni zintegrowany ze strategią „polizbońską”, której podstawą są zatrudnienie, wzrost gospodarczy, spójność społeczna i rozwój zrównoważony, zaś wymiar społeczny ma być stawiany na równi z wymiarem gospodarczym.

4. Zasady i elementy nowego programu działania UE w dziedzinie społecznej

4.1 Nowy program działania UE w dziedzinie społecznej powinien opierać się mocno na wartościach i celach Unii Europejskiej określonych w Traktacie z Lizbony. Powinien on tworzyć ramy odniesienia dla demokratycznego, solidarnego, zrównoważonego, społecznie integrującego i konkurencyjnego obszaru dobrobytu wszystkich obywateli Europy w oparciu o lepszą dystrybucję szans życiowych, który nikogo nie pozostawia za sobą, oraz być głównym instrumentem gwarantującym prawa obywateli zapisane w Karcie praw podstawowych. Program działania UE w dziedzinie społecznej powinien opierać się na pozytywnej współpracy państw członkowskich, a nie na konkurencji polegającej na prześciganiu się w obniżaniu standardów w zakresie praw socjalnych, zabezpieczenia socjalnego i warunków pracy. Unia Europejska potwierdzi w ten sposób swoje ambicje w dziedzinie praw człowieka, aby zagwarantować je na najwyższym możliwym poziomie.

4.2 Program działania UE w dziedzinie społecznej stanowi podstawę wizji modelu społeczeństwa europejskiego, który obejmuje koncepcje zarówno społecznej gospodarki rynkowej jak i europejskiego modelu społecznego. Odpowiada on aspiracjom obywateli, wzmacniając ich pozycję poprzez nadanie im praw i obowiązków oraz jednocześnie promując demokrację uczestniczącą, określając i mobilizując podmioty w ramach wzmocnionego dialogu społecznego i skutecznego dialogu obywatelskiego. Nowy program działania UE w dziedzinie społecznej powinien ułatwiać stosowanie kreatywnego i innowacyjnego podejścia do nowych wyzwań i zagrożeń.

4.3 Nowy program powinien być oparty na długookresowej perspektywie społecznej i społecznej; powinien również wychodzić naprzeciw nowym oczekiwaniom i realiom. W ramach tej perspektywy długofalowego rozwoju zrównoważonego należy uwzględnić środki skierowane do dzieci i młodego pokolenia.

⁽³⁾ Artykuł 2.

⁽⁴⁾ Tytuł IV, artykuł 10.

⁽⁵⁾ „Wzmocnienie Europy Społecznej”, dokument przedstawiony przez ministrów pracy Belgii, Bułgarii, Grecji, Hiszpanii, Francji, Włoch, Cypru, Luxemburga i Węgier:
<http://www.obreal.unibo.it/File.aspx?IdFile=816>.

4.4 Program ten musi zatem zaktualizować i potwierdzić cele, propozycje i aspiracje polityki społecznej UE na okres po 2010 r. Powinien to być całościowy program działań na wszystkich szczeblach na rzecz zdynamizowanej Europy społecznej, wspierany za pomocą regularnie uaktualnianych na podstawie wspólnych wartości „agend społecznych”⁽⁶⁾.

4.5 Wspomniany program działania musi iść w parze z dynamicznym europejskim modelem społecznym⁽⁷⁾. Siła tego modelu wynika zasadniczo stąd, iż w bardzo zróżnicowanych okolicznościach opiera się on na wspólnych wartościach, co sprawia, że udaje się wypracować wraz z prawowitymi partnerami wspólne instrumenty, procedury i działania pozwalające zapewnić rzeczywistą zbieżność postępów. Możliwość Unii Europejskiej w zakresie finansowania są elementem decydującym dla zapewnienia spójnego rozwoju i zmniejszenia strukturalnych opóźnień w rozwoju niektórych krajów.

4.6 W programie dostrzega się, że rozwój gospodarczy i postępy społeczne wzajemnie się wzmacniają i są współzależne. Połączenie konkurencyjności gospodarczej ze sprawiedliwością oraz solidarnością społeczną to najodpowiedniejszy sposób wspierania dobrobytu w społeczeństwie europejskim. Mógłby on — pod pewnymi gwarancjami dla beneficjentów — obejmować połączenie inicjatyw publicznych i prywatnych, także w celu znalezienia środków zapewniających stabilne finansowanie integrującego dobrobytu społecznego. Dlatego też program powinien ponadto tworzyć ramy gwarantujące powszechny charakter, dostępność i wysoką jakość usług świadczonych w interesie ogólnym.

4.7 Nowy program działania w dziedzinie społecznej powinien wspierać społecznie odpowiedzialną przedsiębiorczość, uczciwą konkurencję i jednakowe warunki prowadzenia działalności, umożliwiając w ten sposób sprawne funkcjonowanie rynku wewnętrznego bez narażenia na „dumping socjalny”. W tym kontekście istotnym elementem programu powinno być też dbanie o jakość miejsc pracy w przyszłości, a także o niezbędny rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy.

4.8 Wzmacnianie szeroko rozumianej przedsiębiorczości zgodnie z definicją Komisji⁽⁸⁾ poprawi wyniki zarówno gospodarcze, jak i społeczne⁽⁹⁾. Należy chronić i rozwijać różnorodność w przedsiębiorczości, aby można było wykorzystywać szczególnie cechy małych i średnich przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw gospodarki społecznej, a także ich wkład w wymiar społeczny. Dla stworzenia równych warunków działania wszystkich podmiotów gospodarczych konieczne są europejskie statuty dla stowarzyszeń, fundacji, towarzystw wzajemnych i małej przedsiębiorczości.

⁽⁶⁾ Odnowiona agenda społeczna została przyjęta przez Komisję 2 czerwca 2008 r. (COM(2008) 412 wersja ostateczna).

⁽⁷⁾ Zob. opinia EKES-u z 6 lipca 2006 r. w sprawie: „Spójność społeczna: wypełnić treścią europejski model społeczny”, sprawozdawca: Ernst Erik EHNMARK (Dz.U. C 309 z 16.12.2006).

⁽⁸⁾ Komisja Europejska zdefiniowała przedsiębiorczość następująco: „Przedsiębiorczość oznacza zdolność osoby do wcielania pomysłów w czyn. Obejmuje ona twórczość, innowacyjność i podejmowanie ryzyka, a także zdolność do planowania przedsięwzięć i kierowania nimi dla osiągnięcia zamierzonych celów. Stanowi ona wsparcie dla wszystkich w codziennym życiu prywatnym i społecznym, zaś pracownikom pomaga uzyskać świadomość kontekstu ich pracy i zdolność wykorzystywania szans; jest podstawą bardziej konkretnych umiejętności i wiedzy potrzebnych osobom podejmującym przedsięwzięcia o charakterze społecznym lub komercyjnym”. Zob. opinia EKES-u z 25 października 2007 r. w sprawie: „Postawy przedsiębiorcze a strategia lizbońska”, punkt 2.2. Sprawozdawczyni: Madi SHARMA, współsprawozdawca: Jan OLSSON. (Dz.U. C 44 z 16.2.2008).

⁽⁹⁾ Zob. opinia Madi SHARMY i Jana OLSSONA.

4.9 Program działania w dziedzinie społecznej powinien opierać na wszechstronnym i spójnym podejściu i włączać wymiar społeczny także do innych obszarów polityki. Musi on stać się naturalnym elementem polityki makroekonomicznej, polityki w zakresie konkurencji i podatków, strategii zrównoważonego rozwoju, polityki przemysłowej, spójności terytorialnej oraz zewnętrznego wymiaru UE.

4.10 Nowy program działania w dziedzinie społecznej wzmocniłby w wyraźny sposób nową wizję społeczną na XXI wiek, bazującą na idei szans życiowych, która została ostatnio przedstawiona przez Komisję⁽¹⁰⁾. Komisja proponuje ramy polityki UE i podkreśla, że program na rzecz możliwości, dostępu i solidarności wymaga długoterminowego inwestowania w kapitał społeczny i ludzki. Inwestycje takie pozwolą poprawić wyniki gospodarcze, lecz równocześnie mogą one być uzasadnione z perspektywy zrównoważonego rozwoju. Komitet zdecydowanie popiera te poglądy i uważa, że należy zapewnić innowacyjne sposoby finansowania kapitału ludzkiego i społecznego, zarówno na poziomie UE, jak i na szczeblu państw członkowskich. W tym celu powinno się odpowiednio dostosować budżet UE. Można byłoby także zbadać możliwość wykorzystania ogólnoeuropejskich pożyczek na rozwój infrastruktury społecznej.

4.11 Program działania powinien także przyczynić się do urzeczywistnienia bardziej sprawiedliwej i zrównoważonej globalizacji poprzez promowanie zasad i wartości modelu społecznego w stosunkach zewnętrznych Unii. W celu wspierania dialogu społecznego i obywatelskiego oraz polityki zatrudnienia i opieki społecznej należy zaproponować państwom trzecim partnerstwa, którym towarzyszyć będzie pomoc techniczna i finansowa. Stosunkom handlowym powinno przyświecać poszanowanie podstawowych praw człowieka i zapewnienie, że uwzględnia się w nich prawa człowieka i prawa społeczne człowieka zawarte na przykład w zasadach i normach MOP⁽¹¹⁾.

5. Wieloszczeblowe sprawowanie rządów

5.1 Aby dokonał się postęp w sferze społecznej, instytucje Unii Europejskiej powinny starać się sprostać swojej roli przywódczej i wypełnić nałożone na nie obowiązki wynikające z traktatu. Nowy program działania w dziedzinie społecznej stwarza dobrą ku temu okazję. W praktyce wszystkie dostępne instrumenty i środki przewidziane w tym celu w traktacie⁽¹²⁾ powinny zostać wykorzystane zgodnie z zasadami skuteczności i wykonalności, przy jednoczesnym uwzględnieniu zasad pomocniczości oraz proporcjonalności.

5.2 Programu działania UE w dziedzinie społecznej z 1989 r. wykazał, na równi z projektem jednolitego rynku z 1992 r. wartość „metody wspólnotowej”. Ponieważ metoda ta nadal obowiązuje w przypadku ciągłego przeglądu rynku wewnętrznego, Komitet uważa, że powinno się ją także wykorzystywać do ponownego nadania impulsu wymiarowi społecznemu. Działania o charakterze legislacyjnym można podejmować zatem w ramach UE-27.

⁽¹⁰⁾ Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów — Możliwość, dostęp i solidarność: ku nowej wizji społecznej Europy XXI wieku, COM(2007) 726 wersja ostateczna.

⁽¹¹⁾ Opinia EKES-u w sprawie: „Negocjacje w sprawie nowych umów o handlu: podejście EKES-u”. Sprawozdawca: Jonathan PEEL, współsprawozdawca Evelyne PICHENOT. Dz.U. C 211 z 19.8.2008, s. 82.

⁽¹²⁾ W szczególności art. 136 Traktatu z Lizbony.

5.3 Jednocześnie zaś szerokie i zróżnicowane zaangażowanie podmiotów społecznych i pozostałych organizacji społeczeństwa obywatelskiego na różnych poziomach przyczyni się do zwiększenia poczucia współodpowiedzialności. Wszystkie zainteresowane podmioty muszą uczestniczyć w celu uczynienia z programu działania UE w dziedzinie społecznej instrumentu istotnego, namacalnego, praktycznego oraz odpowiadającego potrzebom obywateli. W ten sposób poprzez podejście proaktywne i oddolne, jak przedstawiono poniżej, powinno się współdziałać z ogólnymi inicjatywami UE.

5.4 Należy określić potrzeby, troski i aspiracje obywateli. Inicjatywa Komisji Europejskiej polegająca na przeanalizowaniu realiów społecznych może posłużyć za jeden z modeli i może być stale prowadzona także na szczeblu lokalnym. Reprezentatywne organizacje społeczeństwa obywatelskiego odgrywają kluczową rolę w przekazywaniu oczekiwań obywateli na odpowiedni szczebel, w tym także europejski. Muszą one angażować się regularnie w analizy i konsultacje przeprowadzane przez Komisję Europejską, a Komitet będzie pełnił właściwą mu rolę pośrednika.

5.5 EKES podkreśla w tym kontekście znaczenie zorganizowania stałej debaty, obejmującej wszystkie szczeble, na temat przyszłych wyzwań i wyborów strategicznych w zakresie polityki społecznej. Celem debaty powinno być wypracowanie nowego postępowego wspólnego stanowiska w sprawie polityki społecznej, opartego na wspólnym zaangażowaniu wszystkich zainteresowanych stron.

5.6 Dialog społeczny w wymiarze międzysektorowym, sektorowym i ponadnarodowym pozostaje jednym z najważniejszych filarów modelu społecznego w państwach członkowskich, a także na szczeblu unijnym. Pracodawcy i związki zawodowe odgrywają ważną rolę w rozwiązywaniu problemów społecznych, ponieważ w dużym stopniu przyczyniają się do osiągnięcia postępu ekonomiczno-społecznego. Wspólne raporty analityczne oraz priorytety europejskich partnerów społecznych będą ważnym elementem odpowiednich działań na szczeblu unijnym i krajowym ⁽¹³⁾.

5.7 Dialog obywatelski, który należy wyraźnie odróżnić od dialogu społecznego, będzie w przyszłości kolejnym głównym filarem. Prawdziwym wyzwaniem stanie się zaangażowanie w budowanie Europy społecznej obywateli i ich organizacji na wszystkich szczeblach.

5.8 Radom społeczno-gospodarczym oraz podobnym organom należy umożliwić podejmowanie współdziałania z rządami swoich państw na wszystkich etapach tworzenia i realizacji programu działania UE w dziedzinie społecznej.

5.9 Należy wzmocnić od strony praktycznej partnerstwa i dialog istniejące w obszarze polityki społecznej. Należy rozpow-

szecniać i w miarę możliwości dogłębnie analizować pozytywne doświadczenia oraz modele partnerstwa stosowane przez państwa członkowskie i przez UE w ramach jej polityki spójności.

5.10 Należy promować i wspierać autonomię oraz możliwości podmiotów społeczno-gospodarczych przy pomocy odpowiednich środków publicznych, aby stworzyć tym podmiotom korzystne warunki ułatwiające im przedstawianie swego stanowiska z perspektywy oddolnej oraz określić kluczowe obszary polityki.

6. Kluczowe obszary polityki

6.1 Zrównoważony cykl życia

— *Bezpieczny indywidualny bieg życia dzięki zbiorowym zobowiązaniom.* Wspólne zasady postępowania w sytuacjach związanych z przechodzeniem przez fazy cyklu życia, mające w szczególności wspierać „flexicurity” ⁽¹⁴⁾, poprzez zapewnienie kształcenia i szkolenia, dostęp do usług, zachowanie praw i wystarczające dochody oraz poprzez finansowanie publiczne lub prywatne w zależności od wybranego rodzaju zabezpieczenia społecznego. Należy dostosować systemy zabezpieczeń społecznych i uzupełnić je, o ile jest to możliwe, o układy zbiorowe i zabezpieczenia finansowe o charakterze wzajemnym.

— *Poprawa jakości życia dzięki karcie zrównoważonego rozwoju społecznego* obejmującej np. podstawowe prawa socjalne, opiekę społeczną, usługi socjalne, ochronę zdrowia oraz prawa pacjentów, w tym pacjentów cierpiących na choroby psychiczne.

6.2 Zapewnienie podstawowych praw socjalnych

— *Karta praw podstawowych UE.* Zasady i postanowienia Karty powinny przyczynić się do kształtowania działań w ramach polityki społecznej UE i zachęcać do postępu w tej dziedzinie.

— *Zachowanie czujności w zwalczaniu wszystkich form dyskryminacji.* Dodatkowe działania legislacyjne i środki mające zagwarantować objęcie postanowieniami traktatu wszystkich obszarów dyskryminacji ⁽¹⁵⁾.

— *Ratyfikowanie międzynarodowych i europejskich instrumentów w zakresie praw człowieka.* Działania na rzecz zapewnienia i realizacji postanowień zawartych w tych instrumentach i lepszego monitorowania ze strony UE i państw członkowskich. Szczególną uwagę należy poświęcić Konwencji o prawach dziecka ONZ.

⁽¹³⁾ Na przykład wspólny raport analityczny „Key Challenges Facing European Labour Markets” (Najważniejsze wyzwania stojące przed europejskimi rynkami pracy) opublikowany przez BusinessEurope, CCEP i ETUC w październiku 2007 r.

⁽¹⁴⁾ Opinia EKES-u w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Wspólne zasady wdrażania modelu flexicurity: więcej lepszych miejsc pracy dzięki elastyczności rynku pracy i bezpieczeństwu socjalnemu” Sprawozdawca: Thomas JANSSON, współsprawozdawca: Christian ARDHE. Dz.U. C 211 z 19.8.2008, s. 48.

⁽¹⁵⁾ Art. 16e Traktatu z Lizbony (poprzednio art. 13).

6.3 Nadawanie uprawnień obywatelom — rozwój potencjału

- Europejski program na rzecz poszerzania wiedzy ⁽¹⁶⁾. Kluczowe priorytety i działania w ramach uczenia się przez całe życie — nadanie im podstawy prawnej i zapewnienie wystarczających środków finansowych.
- Wdrożenie Europejskiego paktu na rzecz młodzieży, w szczególności:
 - pakietu w sprawie zatrudnienia młodzieży — zapewnienie młodzieży, w wyniku znaczących inwestycji, dostępu do odpowiednich miejsc pracy i pierwszych doświadczeń zawodowych, co ma pomóc w znalezieniu na rynku pracy zatrudnienia o bardziej stałym charakterze;
 - danie drugiej szansy osobom przedwcześnie kończącym edukację.
- Program ramowy wspólnoty na rzecz polityki integracyjnej. Skuteczna i oparta na spójnych prawach polityka integracyjna dotycząca imigrantów, uchodźców i mniejszości, wsparta szczodrymi środkami finansowymi. Stałe wspieranie europejskiego forum integracji, które ma zostać ustanowione przez EKES i Komisję w celu umożliwienia imigrantom wypowiedzenia się.

6.4 W stronę społeczeństwa dla wszystkich

- Likwidacja ubóstwa:
 - utrzymanie celu, jakim jest likwidacja ubóstwa we wszystkich państwach członkowskich;
 - realizacja koncepcji całkowitego wykorzenia ubóstwa wśród dzieci;
 - zapewnienie godziwych emerytur w celu walki z ubóstwem wśród osób starszych;
 - przyjęcie wspólnych zasad w sprawie godziwej płacy minimalnej, z uwzględnieniem zasady pomocniczości.
- Równouprawnienie płci:
 - wprowadzenie w życie paktu na rzecz równości płci (w drodze legislacyjnej; OMK i wspólnych zasad);
 - zapewnienie kobietom praw indywidualnych;
 - wzrost udziału kobiet we wszystkich sektorach społeczeństwa;
 - zwalczanie ubóstwa wśród kobiet;
 - inwestowanie w łatwo dostępne i przystępne cenowo struktury opieki nad dziećmi oraz osobami starszymi;
 - przegląd systemów podatkowych i systemów zabezpieczenia społecznego;
 - walka z przemocą wobec kobiet.

⁽¹⁶⁾ Zob. Günther Schmied: „Transitional Labour Markets: Managing Social Risks over the Life Course” („Przemiany na rynkach pracy. Zarządzanie ryzykiem społecznym w trakcie cyklu życia”), dokument przygotowany na nieformalne posiedzenie ministrów pracy i spraw socjalnych w Guimarães, Portugalia w lipcu 2007 r. http://www.mtss.gov.pt/eu2007pt/en/preview_documentos.asp?r=29&m=pdf, s. 69.

- Odpowiadanie na potrzeby starzejącego się społeczeństwa:
 - zapewnienie sprawnego funkcjonowania pod tym względem „Przymierza na rzecz rodzin” przyjętego przez szefów państw;
 - utworzenie „Przymierza na rzecz seniorów” ⁽¹⁷⁾;
 - zapewnienie powszechnej dostępności i stabilności finansowej opieki długoterminowej;
 - rozpoczęcie program badawczego;
 - utworzenie centrum monitorowania najlepszych wzorców.
- Kompleksowa strategia UE w zakresie niepełnosprawności:
 - przedstawienie ramowej propozycji w sprawie zwalczania dyskryminacji osób niepełnosprawnych;
 - umocnienie zasady włączania problematyki niepełnosprawności we wszystkie dziedziny polityki;
 - opracowanie kompleksowego pakietu środków legislacyjnych i oceny oddziaływania pozostałych przepisów prawnych.
- Poprawa w zakresie usług świadczonych w interesie ogólnym:
 - wprowadzenie stabilności prawnej niezbędnej do zapewnienia funkcjonowania usług świadczonych w interesie ogólnym, a zwłaszcza usług socjalnych użyteczności publicznej, jak również do zachowania ich wysokiej jakości, przy poszanowaniu kompetencji zainteresowanych stron;
 - opracowanie narzędzi jakości służących ocenie poziomu świadczenia tych usług w celu zwiększenia ich skuteczności, również pod względem oszczędności środków;
 - wspieranie inwestowania poprzez połączone instrumenty finansowania publiczno-prywatnego (partnerstwo publiczno-prywatne), zwłaszcza w obszarze infrastruktury publicznej generującej dochody z eksploatacji.

6.5 Zapewnienie możliwości zatrudnienia i pracy wysokiej jakości

- *Ambitna i skuteczna europejska strategia zatrudnienia*, w szczególności wymierne cele w dziedzinie aktywizacji zawodowej, uczenia się przez całe życie, zatrudnienia młodzieży oraz równego traktowania mężczyzn i kobiet, które można poddać porównaniom. Komisja powinna otrzymać większe uprawnienia wykonawcze.
- *Uczynienie mobilności szansą dla wszystkich*. Należy wykorzystać możliwości, jakie daje rynek wewnętrzny, w pełni zapewnić swobodny przepływ siły roboczej w ramach UE, w połączeniu z:
 - odpowiednimi środkami w zakresie zabezpieczenia socjalnego (skuteczna, ponadnarodowa koordynacja systemów zabezpieczenia socjalnego w okresie przejściowym oraz możliwość przenoszenia praw socjalnych związanych z ubezpieczeniem emerytalnym i zdrowotnym);

⁽¹⁷⁾ SOC/308, projekt opinii w sprawie uwzględnienia potrzeb osób starszych. Sprawozdawca: Renate Hainisch. Jeszcze nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym (opinia została przyjęta we wrześniu 2008).

- dostępem do mieszkań, opieką nad dziećmi i oświatą;
 - jednakowym traktowaniem pracowników delegowanych i mobilnych oraz pracowników w państwie przyjmującym
 - bardziej skutecznymi i skoordynowanymi mechanizmami kontroli delegowania pracowników.
- Wysokiej jakości praca za uczciwą płacę:
- wspólne zasady dotyczące wspierania pracy wysokiej jakości połączonej z uczciwym wynagrodzeniem, a równocześnie zmniejszenie niepewności zatrudnienia;
 - wprowadzanie środków na rzecz nisko wykwalifikowanych pracowników oraz pracowników, którzy jeszcze nie nabyli kwalifikacji;
 - intensywne działania w ramach zwalczania pracy nierejestrowanej;
 - opracowanie europejskiego wskaźnika jakości pracy;
 - środki służące poprawie bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy w połączeniu ze skutecznymi działaniami wobec nowych zagrożeń, w tym również związanych z nowymi rodzajami pracy.
- Usunięcie wszelkich form dyskryminacji z rynku pracy, poprzez m.in. realizację skutecznych strategii na rzecz zmniejszania różnic w zatrudnieniu kobiet i mężczyzn, walki z wykluczeniem oraz tworzenia ścieżek integracji.

6.6 Wspieranie przedsiębiorczości w kontekście społecznym

Należy wspierać przedsiębiorczość w najszerszym znaczeniu, aby przyspieszyć wzrost i poprawić jakość zatrudnienia, a także osiągnąć spójność społeczną i zwalczać wykluczenie społeczne:

- *Przedsiębiorstwa, zwłaszcza przedsiębiorstwa społeczne i inne podmioty gospodarki społecznej, jako ścieżki skutecznej integracji w społeczeństwie i na rynku pracy.*
- *Programy Komisji na rzecz wspierania przedsiębiorczości powinny nadal skupiać się na zapewnianiu wysokiej jakości miejsc pracy.*
- *Odpowiedzialność społeczna przedsiębiorstw. Uczynienie Europy liderem w zakresie odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw poprzez wspólne działania przedsiębiorców, związków zawodowych, organizacji pozarządowych i władz publicznych w zakresie opracowywania — oprócz pełnego poszanowania prawa pracy i prawa społecznego — modeli i najlepszych rozwiązań, w sposób zrównoważony i przy wsparciu ze strony inicjatyw UE.*

6.7 Przewidywanie i monitorowanie zmian strukturalnych

- *Zarządzanie zmianami w ramach partnerstwa pomiędzy przedsiębiorstwem a wszystkimi zainteresowanymi podmiotami, przy czym dla znalezienia właściwych rozwiązań podstawowe znaczenie ma udział pracowników i ich przedstawicieli oraz konsultacja z nimi.*
- *Integracja środowiskowego, przemysłowego, gospodarczego i społecznego wymiaru w propozycjach UE dotyczących prze-*

mysłu, zmian klimatycznych i ochrony środowiska naturalnego w połączeniu z określonymi instrumentami finansowymi służącymi wspieraniu nowych technologii i zatrudnienia.

6.8 Podkreślenie roli wymiaru zewnętrznego

- *Propagowanie zasad europejskiego modelu społecznego w polityce zewnętrznej UE (zwłaszcza gdy chodzi o pojęcie godnej pracy, dialogu społecznego i dialogu obywatelskiego, na przykład w polityce handlowej, w stosunkach z krajami AKP i krajami sąsiedzkimi).*
- *Wzmocnienie podejścia MOP*
 - *ratyfikacja i wdrożenie przez państwa członkowskie wszystkich odpowiednich konwencji MOP, w tym także dotyczących zwalczania dyskryminacji;*
 - *uwzględnienie podstawowych norm pracy MOP w umowach handlowych;*
 - *wzmocnienie systemu nadzoru MOP.*
- *Promowanie znakowania produktów ekologicznych i społecznie odpowiedzialnych.*
- *Uczynienie systemu preferencji celnych GSP punktem odniesienia ⁽¹⁸⁾.*
- *Promowanie międzynarodowego systemu zarządzania w odniesieniu do nowych wyborów w zakresie technologii i ochrony środowiska oraz do nowych międzynarodowych reguł finansowych.*
- *Promowanie międzynarodowych porozumień w sprawie odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw.*
- *Opracowanie i prowadzenie europejskiej polityki imigracyjnej we współpracy z krajami pochodzenia.*

7. Metody i instrumenty

7.1 Uwagi ogólne

7.1.1 Sprawą o pierwszorzędym znaczeniu jest znalezienie odpowiednich i skutecznych metod stawienia czoła nowym wyzwaniom, tak aby umożliwić dalszy postęp w sferze społecznej.

7.1.2 Należy w pełni wykorzystać zarówno istniejące jak i nowe elementy traktatu, o których mowa była powyżej, a także wzmocnić wdrażanie wspólnotowego dorobku prawnego w dziedzinie społecznej. To samo dotyczy innych sposobów i środków działania.

7.2 Nowe i oczekujące na przyjęcie akty prawne

7.2.1 W zakresie artykułów 136 i 137 traktatu niezbędne jest podjęcie pewnych działań legislacyjnych, takich jak:

- *odblokowanie wniosków będących w trakcie procesu legislacyjnego (czas pracy, praca tymczasowa, przenoszenie dodatkowych praw emerytalnych, itp.);*

⁽¹⁸⁾ Zob. punkt 5.7 opinii EKES-u z 22 kwietnia 2008 r. w sprawie: „Negocjacje w sprawie nowych umów o handlu: podejście EKES-u”. Sprawozdawca: Jonathan PEEL, współsprawozdawca Evelyne PICHENOT. Dz.U. C 211 z 19.8.2008, s. 82.

- udoskonalenie niektórych dyrektyw
- stopniowe wycofanie opcji indywidualnej rezygnacji;
- ustanowienie ram dotyczących nowych form zatrudnienia oraz nowych zagrożeń w miejscu pracy.

7.3 Wzmocnienie procedury dotyczącej transpozycji, monitorowania i oceny działania

- Należy dokładnie śledzić orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i jego wpływ na dorobek prawny Wspólnoty w dziedzinie społecznej i w miarę potrzeby przedsięwziąć polityczne i prawne środki, aby uniemożliwić naruszanie fundamentalnych praw podstawowych ⁽¹⁹⁾.
- Należy w pełni wykorzystać potencjał partnerów społecznych i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego w procesie transpozycji i wdrażania prawodawstwa Wspólnoty oraz jej działań i programów.
- Musi nastąpić poprawa potencjału kontrolno-inspekcyjnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przestrzegania praw pracowniczych.

7.4 Współregulacja i samoregulacja

7.4.1 Współregulacja i samoregulacja (umowy, dobrowolne kodeksy postępowania, normy, itp.) mogą stać się uzupełnieniem ramowego prawodawstwa UE oraz innych środków stosowanych w sferze społecznej. Dialog społeczny wchodzi w zakres tego instrumentu. Współregulacja i samoregulacja mogą być dynamicznym procesem reagowania na nagłe zmiany realiów społecznych. Muszą one jednak zawsze podlegać starannej ocenie w oparciu o uczestnictwo i odpowiedzialność wszystkich zainteresowanych podmiotów oraz nie powinny prowadzić do słabszego statusu prawnego niż dostępna metoda wspólnotowa.

7.5 Potrzeba wzmocnienia niezależności i skuteczności dialogu społecznego

7.5.1 Realizowany obecnie wspólny program prac europejskich partnerów społecznych na lata 2006-2008 pokazuje, że europejski dialog społeczny jest na dobrej drodze do sprostania wyzwaniom stojącym przed Europą pod warunkiem, że europejscy partnerzy społeczni przyjmą środki w celu stworzenia sprawnie funkcjonującej i dynamicznej kultury autonomicznych stosunków pracy na wszystkich szczeblach. UE może wspierać te działania poprzez:

- zapewnienie właściwych konsultacji z europejskimi partnerami społecznymi w ramach art. 138 TWE;
- zagwarantowanie sprawnego wdrożenia ich wspólnych długoterminowych programów prac;

⁽¹⁹⁾ Np. orzeczenia ETS w sprawach: *Laval un Partneri Ltd* (C-341/05 z 18.12.2007) *Viking i Ruffert* (C 346/06).

- wzmocnienie potencjału związków zawodowych oraz organizacji pracodawców w zakresie szkoleń i podejmowania działań w tym także wykorzystujących nowe sposoby, zwłaszcza w nowych państwach członkowskich;
- promowanie ponadnarodowych umów zbiorowych poprzez zagwarantowanie partnerom społecznym stabilnych ram prawnych dla ogólnoeuropejskich negocjacji zbiorowych, w tym także przepisów dotyczących transpozycji układów zbiorowych;
- dalsze rozszerzenie zakresu dyrektyw w sprawie współdziałania pracowników, zwłaszcza jeśli chodzi o ich prawo do informacji i prowadzenia konsultacji z pracodawcami.

7.6 Dialog obywatelski — wzmocnienie demokracji uczestniczącej

7.6.1 Postanowienia w sprawie „demokracji uczestniczącej” ⁽²⁰⁾ w Traktacie z Lizbony stwarzają nowe możliwości pełnego zaangażowania organizacji społeczeństwa obywatelskiego innych niż partnerzy społeczni w tworzenie europejskiej polityki społecznej, a w szczególności w wypracowanie nowego programu działania UE w dziedzinie społecznej.

7.6.2 EKES jest instytucjonalnym przedstawicielem zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego na poziomie UE. Traktat z Lizbony daje Komitetowi zwiększone pole manewru w odgrywaniu swojej roli pośrednika pomiędzy zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim a instancjami decyzyjnymi UE. EKES jest szczególnie odpowiedzialny za wzmocnianie demokracji uczestniczącej. Podejmie on odpowiednie inicjatywy i zbada sposoby i środki potrzebne do pełnego wdrożenia nowego artykułu traktatu oraz do oceniania różnych metod uczestnictwa, konsultacji i oceny wpływu stosowanych przez Komisję Europejską oraz inne instytucje Unii, aby zapewnić większą ich wiarygodność, użyteczność i zaangażowanie. W tym kontekście Komitet ponownie wzywa do przyjęcia statutu stowarzyszeń europejskich ⁽²¹⁾.

7.7 Prawo do inicjatywy obywatelskiej jako ważny instrument

7.7.1 Prawo do inicjatywy obywatelskiej ⁽²²⁾ można uznać za jeden z najważniejszych instrumentów zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, będący próbą zbliżenia Europy społecznej do jej obywateli i do wychodzenia naprzeciw ich społecznym oczekiwaniom.

7.7.2 Dlatego też organizacje społeczeństwa obywatelskiego muszą ocenić skuteczność tych nowych postanowień traktatu. Muszą one zbadać, w jakich okolicznościach można stosować wspomniane przepisy i w jaki sposób można to uczynić skutecznie. EKES może przyczynić się do tej analizy poprzez zaangażowanie krajowych rad społeczno-gospodarczych oraz organizacji krajowych reprezentowanych przez członków.

⁽²⁰⁾ Artykuł 8b.

⁽²¹⁾ Zob. np. opinia EKES-u z 28 stycznia 1998 r. w sprawie „Organizacje wolontariacie i fundacje w Europie”, sprawozdawca: Jan ÖLSSON (Dz.U. C 95 z 30.3.1998).

⁽²²⁾ Art. 8b, ust. 4.

7.8 Wzmocniona współpraca

7.8.1 Coraz większe zróżnicowanie Unii Europejskiej jest argumentem przemawiającym za wzmocnieniem współpracy. Państwa członkowskie, które chcą czynić dalsze i szybsze postępy w kwestiach polityki społecznej, mogą wykorzystać tę szansę znajdując wspólne i odpowiednie rozwiązania. Nie może to, oczywiście, prowadzić ani do dumpingu socjalnego ani do pozostawiania na uboczu tych, którzy nie uczestniczą we wzmocnionej współpracy. W tym kontekście warto zauważyć, że współpraca między niektórymi państwami członkowskimi istnieje już w niektórych dziedzinach ⁽²³⁾.

7.8.2 Niektóre możliwe dziedziny wzmocnionej współpracy to:

- wypracowanie wspólnego podejścia w odniesieniu do sposobu integrowania polityki gospodarczej i społecznej w strefie euro;
- możliwość przenoszenia praw w zakresie zabezpieczenia społecznego innych niż objęte rozporządzeniem w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego ⁽²⁴⁾;
- działania wzmocniające różne strategie UE, w przypadku których kompetencje należą głównie do państw członkowskich, jak np. w dziedzinie edukacji.

7.9 Otwarta metoda koordynacji (OMK).

7.9.1 Komitet w swoich różnych opiniach wyraził poparcie metody OMK stwierdzając jednocześnie, że powinna być ona bardziej skuteczna. OMK przyniosła pewne wyniki, ale zbyt często państwa członkowskie nie wykazały wystarczającego zaangażowania, jeśli chodzi o uzgodnione cele i działania.

7.9.2 Komitet zaproponował stosowanie OMK przy ustanawianiu celów dotyczących zarówno ilości jak i jakości, którym towarzyszą lepsze wskaźniki społeczne, oraz w odniesieniu do nowych dziedzin, np. polityki w zakresie integracji, solidarności między pokoleniami i niepełnosprawności.

7.9.3 OMK powinna zostać w większym stopniu przeniesiona na szczebel lokalny, odzwierciedlając podejście oparte na oddolnym uczestnictwie i potrzebę koordynacji działań partnerów i strategii rozwoju lokalnego i regionalnego przy wsparciu ze strony funduszy strukturalnych.

7.9.4 Niektóre propozycje:

- Zasadniczym elementem programu działania UE w dziedzinie społecznej powinny być lokalne, regionalne i krajowe plany działania.
- Analiza porównawcza (benchmarking) samej OMK przy zastosowaniu celów i wskaźników, kontroli wzajemnych oraz wymiany sprawdzonych rozwiązań, z podkreśleniem roli zarządzania a zwłaszcza udziału zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego na wszystkich szczeblach oraz krajowych rad społeczno-gospodarczych.

⁽²³⁾ Na przykład w postaci stref euro i Schengen.

⁽²⁴⁾ Rozporządzenie 883/04.

7.10 Wspólne zasady

7.10.1 Najnowsze inicjatywy Komisji, na przykład w zakresie „flexicurity”, wprowadziły „nową” metodę opartą na wspólnych zasadach pełniących rolę zaleceń pozostawionych dobrej woli państw członkowskich ⁽²⁵⁾.

7.10.2 Metoda ta wydaje się cenna, kiedy koncentruje się na konkretnych tematach i kiedy państwa członkowskie dążą do postępu, nawet jeśli kompetencje UE są ograniczone. Ponieważ w grę wchodzi wiele różnych obszarów polityki, potrzebne jest zintegrowane podejście.

7.10.3 Metoda „wspólnych zasad” jest także okazją do udziału zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego zarówno jeśli chodzi o formułowanie tych zasad, a nawet ich negocjowanie, jak też o ich wdrażanie.

7.10.4 Występuje jednak wyraźna potrzeba znalezienia powiązań z innymi instrumentami i metodami UE, np. OMK i zintegrowanymi wytycznymi strategii lizbońskiej, w celu dokonania oceny i zmierzenia skuteczności tej „nowej” metody i jej właściwego stosowania. Przy wdrażaniu tej metody ważne jest skuteczne przestrzeganie wspólnych zasad, by uniknąć nieuczciwej konkurencji.

7.11 Wskaźniki

7.11.1 Komitet proponuje, aby w ramach programu działania UE w dziedzinie społecznej podjęte zostały, przy aktywnym udziale zainteresowanych podmiotów, określone działania odnoszące się do wskaźników. Należy:

- ustanowić nowe „wskaźniki dobrobytu”, które nie byłyby ściśle związane z PKB/PNB, lecz umożliwiłyby wykazanie postępu w dziedzinie rozwoju społecznego ⁽²⁶⁾;
- opracować rzetelne i porównywalne wskaźniki społeczne odznaczające się wysoką jakością i ujawniające dostatecznie szczegółowy i prawdziwy obraz postępu w realizacji celów;
- opracować wskaźniki jakościowe, na przykład do celów pomiaru dostępności i jakości w stosunku do oczekiwań, a także zaangażowania użytkowników i ich traktowania, aby sprawdzić, na ile potrzeby obywateli są zaspokajane.

7.12 Ocena wpływu polityki UE

7.12.1 Należy dokonywać oceny prawodawstwa, obszarów polityki i programów Unii Europejskiej pod kątem ich społecznych następstw. Komisja ponosi szczególną odpowiedzialność za taką ocenę wpływu, w której powinny aktywnie uczestniczyć wszystkie zainteresowane podmioty. Wszystkie najważniejsze obszary polityki społecznej, a zwłaszcza ich wpływ na zatrudnienie, zrównoważony wzrost gospodarczy i spójność społeczną, powinny być oceniane co pięć lat. Należy przyjąć kryteria jakościowe dla niezbędnych analiz i ocen.

⁽²⁵⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Wspólne zasady wdrażania modelu flexicurity” COM(2007) 359 wersja ostateczna, i inne dokumenty. Dz.U. C 211 z 19.8.2008, s. 48

⁽²⁶⁾ Zgodnie z pracami Amartyi Sena, laureata nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii.

7.13 Środki finansowe

7.13.1 Zarówno unijne jak i krajowe środki finansowe powinny się składać na instrument budżetowy, jaki zostanie wykorzystany przy realizacji programu działań w dziedzinie społecznej.

7.13.2 Przy reformowaniu budżetu specjalny nacisk położyc trzeba na działania wspierające spójność gospodarczą i społeczną. Potrzebna jest realokacja środków, aby można było zapewnić i promować spójność, zatrudnienie oraz europejski model społeczny, realizując tym samym program działania UE w dziedzinie społecznej, zgodnie z analizami pięcioletnimi (zob. pkt 7.12.1).

7.13.3 Jednak zanim nowy budżet wejdzie w życie (w 2013 r.), można dokonać realokacji środków w ramach obecnego budżetu, co w niektórych przypadkach będzie wymagało renegotjacji pomiędzy państwami członkowskimi.

7.13.4 Potrzebna jest większa spójność i koordynacja pomiędzy różnymi funduszami (np. funduszem spójności, regionalnym, społecznym, funduszem rozwoju obszarów wiejskich i

Europejskim Funduszem Dostosowania do Globalizacji — FDG) w celu włączenia wymiaru społecznego do różnych obszarów polityki.

7.13.5 Propozycje inicjatyw średnioterminowych

- należy dokonać przeglądu FDG pod kątem zakresu i metod stosowania oraz większego dostępu do środków finansowania i wzmocnienia powiązania między FDG a EFS; należy rozważyć możliwość rozszerzenia FDG, aby objąć nim wpływ polityki w obszarze zmian klimatycznych i ochrony środowiska na zatrudnienie;
- fundusze strukturalne UE powinny być bardziej dostępne dla struktur wsparcia na najniższym poziomie, które prowadzą działania na niewielką skalę, ale w sposób skuteczny;
- można byłoby utworzyć fundusz innowacji społecznych, który wspierałby nowe inicjatywy o charakterze eksperymentalnym, wykorzystując pozytywne doświadczenia programu Equal;
- należy szybko utworzyć fundusz demograficzny ⁽²⁷⁾;
- należy wzmocnić Europejski Fundusz na rzecz Integracji.

Bruksela, 9 lipca 2008 r.

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁷⁾ Zob. opinia EKES-u z 18 grudnia 2007 r. w sprawie czwartego sprawozdania w sprawie spójności gospodarczej i społecznej, sprawozdawca: Olivier DERRUINE (Dz.U. C ...).